

вирішення професійних завдань. Викладач має прагнути до розуміння та прогнозування розвитку взаємин, здатності правильно сприймати ситуації спілкування, оцінювати свій вплив на них, розуміти причини виникнення труднощів і прогнозувати міжособистісні ситуації. Таким чином, для успішної професійної педагогічної взаємодії майбутній фахівець професійної освіти повинен дотримуватись моральних норм, орієнтуватися на загальнолюдські цінності, такі як добро і справедливість, а також мати особистісні якості, як комунікативність, готовність до взаємодії з іншими, соціально-перцептивні здібності, емпатію, толерантність, адекватну самооцінку та прагнення до саморозвитку.

Література:

1. Піковець Н. Формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів засобами соціально-психологічного тренінгу. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2011. № 4 (2). С. 191–197. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4\(2\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4(2)_30) (дата звернення: 21.08.2024).
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підруч. Київ: Академія, 2004. 344 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
4. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ: Академія, 2010. 312 с.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Булда О.О.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
bulda@gsuite.pnpu.edu.ua*

Актуальність. Гендерна рівність – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [1].

З пандемії коронавірусу та початку російсько-української війни в Україні відбулися значні зміни у сфері гендерної рівності та боротьби з гендерним насильством. Було досягнуто значного прогресу щодо участі в політичному житті та рівноправної участі жінок у військовій службі, ринку праці та догляду за дітьми.

Згідно з результатами Global Gender Gap Report, у 2023 році Україна посяде 66 місце серед 146 країн світу, що є значним покращенням порівняно з попереднім роком, коли вона займала 81 місце. Україна наразі має найбільший розрив у розширенні можливостей участі жінок у політиці.

Війна ставить нові виклики щодо реалізації активного та пасивного виборчого права. Сотні тисяч жінок були змушені жити за кордоном, деякі повернулися додому лише після післявоєнних виборів. Цій групі виборців необхідно надати можливість голосувати за кордоном шляхом внесення змін до виборчого законодавства та врегулювання питань проведення виборів [3]. Жінки, які повернулися, не можуть реалізувати своє право балотуватися на виборах. Відповідно до закону, до парламенту можуть балотуватися лише громадяни, які проживають в Україні не менше п'яти років і не перебували за кордоном більше 90 днів поспіль [4].

Метою статті є аналіз конституційно-правових засад забезпечення рівноправності чоловіків і жінок, а також основних гендерних стратегій України до запровадження гендерної демократії.

Результати. Конституція є основним законом України і гарантує права і свободи громадян, у тому числі гендерну рівність. Тому стаття 24 говорить: Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не допускається жодних привілеїв чи обмежень на основі раси, кольору шкіри, політичної релігії чи

інших переконань, статі, етнічного чи соціального походження, економічного статусу, місця проживання, мови чи інших ознак [6].

Актуальність досліджуваної проблематики полягає в тому, що зміни гендерних ролей і стереотипів відбуваються сильніше у воєнний час, ніж у мирний. Це може мати важливі наслідки для відновлення та стабілізації пост мирних суспільств. У військовому контексті гендерні стереотипи можуть змінюватися залежно від того, які завдання мають виконувати військові. Однак ці стереотипи можуть мати значний вплив на ролі та можливості жінок і чоловіків у війську.

Жінки все ще стикаються зі значними перешкодами для розвитку кар'єри та рівних можливостей в армії. Наприклад, у багатьох країнах жінкам досі заборонено не можуть посідати керівні посади. Крім того, жінки частіше зазнають сексуального насильства та дискримінації в армії, що може обмежити їхні можливості проходження військової служби та просування по службі. Війна може мати значний вплив на гендерні стереотипи та ролі жінок і чоловіків у військовому контексті.

З початку повномасштабної війни кількість військовослужбовців-жінок зросла майже в 2,5 рази порівняно з 2014 роком. Станом на березень 2023 року кількість жінок в армії зросла до 60 538 осіб, з яких приблизно 42 898 є жінками-солдатами, порівняно з 49 926 або 16 557 у 2014 році. В Україні значно розширені можливості для участі жінок в обороні країни.

Жінки можуть бути інтегровані в бойові підрозділи та виконувати роль учасників бойових дій, що потенційно може призвести до зміни стереотипу про те, що жінки не можуть бути учасниками бойових дій. На жаль, військові обставини можуть піддавати жінок підвищеному ризику сексуального насильства та дискримінації. З іншого боку, такі ролі під час війни, як медичний персонал і матеріально-технічна підтримка, можуть стати більш важливими, оскільки жінки можуть мати певні переваги завдяки своїм навичкам спілкування та спілкування. Тому війна допомагає змінити стереотипи щодо гендерних ролей і можливостей жінок і чоловіків у військовому контексті [7].

Знято обмеження щодо доступу до військової освіти, зокрема вищих військових навчальних закладів, та внесеною зміни до переліку робіт, на яких жінки можуть обіймати військові посади [5]. Крім того, жінкам більше не буде дозволено служити на керівних посадах на підводних човнах, надводних кораблях, бригадах надводних кораблів, пожежних підрозділах, які включають непряме гасіння пожежі, і підрозділах матеріально-технічного забезпечення, які використовують вибухові реактиви.

Висновок. Вивчення гендерних стереотипів і ролей у військовій сфері є важливим завданням, яке допоможе зрозуміти та змінити стереотипи та дискримінацію, які існують у цій сфері. Такі дослідження виявляють гендерні стереотипи, враховують різні потреби та здібності жінок і чоловіків у військовому середовищі. Вивчення гендерних стереотипів та їхнього впливу на ролі жінок і чоловіків у військовому контексті є важливим, оскільки це допомагає зрозуміти та запобігти негативним наслідкам гендерних стереотипів у війнах і конфліктах.

Література:

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
2. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. Київ, 2016. 244 с.
3. Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України | Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2024-%D0%BF#Text>
4. Виборчий кодекс України | від 19.12.2019 № 396-IX (rada.gov.ua). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/482404__717332

5. У ЗСУ спостерігається позитивна динаміка впровадження гендерної рівності. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/03/15/u-zsu-sposterigayetsya-pozytyvna-dynamika-vprovadzhennya-gendernoyi-rivnosti/>

6. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами, внесеними Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р.). Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

7. В Україні дозволять жінкам обіймати будь-які посади в армії. URL: <https://glavcom.ua/country/society/v-ukrajini-dozvolyat-zhinkam-obiymati-bud-yaki-posadi-v-armiji-791081.html>

8. Кодекс Законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Даценко В.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
valentinadasenko1996@gmail.com

Актуальність теми дослідження. Проблема дотримання принципу гендерної рівності має доволі велику актуальність у світі, де дотримуються демократичних принципів, забезпечується справедливе ставлення для всіх людей в цілому та надання рівних можливостей і прав для кожного. Як свідчить одна з найвпливовіших міжнародних організацій сучасності ООН, припинення та викорінення різноманітних форм дискримінації сприяє забезпеченню базових, природних прав людини.

Участь жінок у політиці, надання їм можливості приймати рішення, які стосуються сфери управління, мають важливе значення для розвитку держави та суспільства. Варто відзначити, що на сьогоднішньому етапі розвитку людства представниці жіночої статті дійсно відіграють.

Важливу роль не тільки у політичній сфері, а й у багатьох інших. Це є значним досягненням, особливо якщо порівнювати ситуацію із тією, яка була у минулих століттях. Така широка залученість жінок до різноманітних сфер суспільного життя забезпечується спеціальними механізмами, міжнародними угодами, конвенціями, національними законодавствами більшості країн світу. Усі ці методи мають на меті забезпечити дотримання принципу гендерної рівності.

Метою проведення гендерного дослідження є визначення рівня забезпечення потреб і задоволення інтересів жінок і чоловіків та/або їх груп у процесі реалізації Стратегії розвитку, Програми соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади, місцевих цільових і бюджетних програм. Завдання гендерного аналізу полягають у виявленні та з'ясуванні причин виникнення гендерних розривів і дискримінації.

Методика та організація дослідження Гендерний підхід базується на врахуванні різних потреб і ситуацій, в яких опиняються жінки і чоловіки через свої соціальні ролі. Основоположним для гендерного підходу є принцип надання рівних можливостей незалежно від статі.

У наш час гендерний підхід застосовується як на рівні державного управління, так і на рівні політик окремих організацій. Він є методологією включення громадських інтересів і думок різних соціальних груп, обліку критерію різноманітності, виходу за межі усталених стереотипів. Згідно з визначенням ООН, гендерний підхід це процес оцінки того, які наслідки матиме для жінок і чоловіків здійснення будь-якого